

СХВАЛЕНО:
педагогічною радою
закладу дошкільної освіти
(ясел-садка) № 159 «Сузір'я»
Запорізької міської ради
Протокол № 1 від 28.08.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Наказом від 28.08.2025 № 43 р
директор закладу дошкільної освіти
(ясел-садка) № 159 «Сузір'я»
Запорізької міської ради
_____ Катерина ЯКИМЧУК

**Освітня програма
закладу дошкільної освіти (ясел-садка) №159 «Сузір'я»
Запорізької міської ради
на 2025/2026 навчальний рік**

ЗМІСТ

1. Передмова

1.1. Інформаційна довідка про заклад

1.2. Мета та завдання програми

2. Розділ І. Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуті компетентності)

3. Розділ ІІ. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх реалізації

4. Розділ ІІІ. Форми організації освітнього процесу

5. Розділ ІV. Система внутрішнього забезпечення якості освіти

6. Розділ V. Наступність ЗДО №159 ЗМР та ЗГ № 52 ЗМР

7. Розділ VI. Психологічна служба ЗДО №159 ЗМР

Передмова

1.1 Інформаційна довідка про заклад дошкільної освіти

Заклад дошкільної освіти (ясла – садок) № 159 «Сузір'я», з 2006 року підпорядкований територіальному відділу освіти Шевченківського району управління освіти і науки департаменту освіти і науки, молоді і спорту Запорізької міської ради.

Затверджено статут Закладу дошкільної освіти (ясла – садок) № 159 «Сузір'я» Запорізької міської ради.

Юридична адреса Закладу дошкільної освіти (ясла – садок) № 159 «Сузір'я»: 69039, м. Запоріжжя вул. Чумацький шлях, буд. 23, тел. (061) 286-23-35, електронна адреса: <http://sites.google.com/view/zdo159suzirya>

Мова навчання та виховання в ЗДО №159 ЗМР – українська.

Проектна потужність закладу дошкільної освіти (ясел – садка) № 159 – 8 груп

Дошкільних груп 4 (ясельна -1, молодша -1, середня – 1, старша – 1)

Ліцензійний обсяг дітей станом на 01.09.2025 , 72 дітей.

Згідно зі статтею 4 Закону України «Про дошкільну освіту» **заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради на 2025/2026 навчальний рік** спрямовує освітню діяльність на забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду.

Освітня програма **закладу дошкільної освіти (ясел-садка) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради** на 2025-2026 навчальний рік розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та згідно з оновленим Базовим компонентом дошкільної освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України №33 від 12.01.2021 року.

1.2. Мета завдання програми

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом дошкільної освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення вихованнями обов'язкових результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуті компетентності);
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх ліній, логічну послідовність їх реалізації;
- форми організації освітнього процесу;
- систему внутрішнього забезпечення якості освіти.

Зміст освітньої програми передбачає:

- формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;
- виховання елементів природо доцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;
- утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;
- розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей.

Освітня програма ЗДО № 159 «Сузір'я» була розроблена директоркою Катериною ЯКИМЧУК та вихователем – методистом Іриною Мізіною. Освітню програму було схвалено на засіданні педагогічної ради № 1 від 29.08.2025

Організація освітнього процесу закладу **дошкільної освіти (ясла-садок) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради** у 2025-2026 навчальному році буде здійснюватись відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Закону України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. №2402-III, зі змінами від 24 квітня 2008 р., Базового компоненту дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №33 від 12.01.2021 року, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом МОН України від 16.06.2015 №641), Положення про дошкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2003 №305 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021р. №86), Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 №234), Гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 №446), листів Міністерства освіти і науки: «Організація роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період» ([від 16.03.2012 №1/9-198](#)), «Про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період» ([від 28.05.2012 №1/9-413](#)), «Про розроблення програм для дошкільної освіти» ([від 28.02.2013 №1/9-152](#)), «Щодо вирішення окремих питань діяльності керівників гуртків дошкільних навчальних закладів» ([18.09.2014 №1/9-473](#)), «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» ([від 02.09.2016 №1/9-454](#)), «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах» ([від 02.09.2016 №1/9-456](#)), «Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах» ([від 25.07.2016 №1/9-396](#)), «Щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців» ([від 11.10.2017 №1/9-546](#)), «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» ([від 19.04.2018 №1/9-249](#)), Листа МОН від 12.12.2019 №1/9-766 "Щодо комунікації з дітьми дошкільного віку з родин учасників ООС/АТО, внутрішньо переміщених осіб та організації взаємодії з їхніми батьками", Листа МОН від 12.12.2019 №1/9-765 "Щодо організації медико-педагогічного контролю на заняттях з фізкультури в закладах дошкільної освіти", Листа МОН від 09.12.2019 №1/9-750 "Щодо освітніх програм у закладах дошкільної освіти", Листа МОН від 05.09.2019 №1/9-552 "Щодо порядку запровадження системи НАССР у закладах дошкільної освіти", «Щодо організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти» (від 14.02.2019 №1/11-1491), постанови Головного державного санітарного лікаря України від 21.05.2020 №25 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням корона вірусної хвороби (COVID-19)», листів МОНУ від 23.04.2020 №1/9-219 «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти під час карантину», від 22.05.2020 №1/9 -269 «Щодо відновлення діяльності закладів дошкільної освіти», матеріалами ЮНІСЕФ «Рекомендації щодо відновлення роботи закладів дошкільної освіти після COVID-19», Постанови МОЗУ від 25.08.2021 №8 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням корона вірусної хвороби COVID-19», Інструктивно –методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України, висвітлених в листі від 10.08.2021 №1/9-406 «Щодо окремих питань діяльності закладів дошкільної освіти у 2021-2022 навчальному році», Рекомендації МОН щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2025/26 навчальному році, Рекомендації МОН щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2025/26 навчальному році; власного Статуту та інших нормативно-правових документів в сфері освіти за пріоритетними напрямками роботи:

- забезпечення наступності у впровадженні особистісно орієнтованої моделі освіти в дошкільній та початковій ланках освіти;
- формування основ морально – етичної поведінки;
- формування еколого - економічної свідомості, навичок практичного життя, готовності до взаємодії з навколишнім світом;

- удосконалення роботи щодо формування комунікативно-мовленнєвої та математичної компетенцій дітей дошкільного віку;

- особливості переходу дітей до ЗДО.

Навчальний рік у закладі починається 1 вересня і закінчується 31 травня наступного року, літній період – з 1 червня по 31 серпня.

Загальна тривалість канікул, під час яких заняття з вихованцями не проводяться, складає 98 днів:

літні канікули – 92 календарних днів з 1 червня по 31 серпня,

зимові канікули – 12 календарних днів з 22 грудня по 2 січня,

весняні канікули – 12 календарних днів з 23 березня по 03 квітня.

У закладі дошкільної освіти встановлено 5-денний навчальний тиждень, функціонує 4 групи:

1 група ясельного віку (від 1,6 до 3 років)

1 група молодшого віку (від 3 до 4 років),

1 група середнього віку (від 4 до 5 років),

1 група старшого віку (від 5 до 6 (7) років),

Заклад працює з 7.30 до 17.30.

Розділ І.

Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуття компетентностей)

Освітній процес закладі дошкільної освіти (ясла-садок) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради будується на відповідному програмно-методичному забезпеченні та представляє єдиний комплекс освітніх компонентів для досягнення вихованцями результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, чинними освітніми комплексними та парціальними програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Згідно з рішенням педагогічної ради закладу дошкільної освіти (ясел-садка) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради (протокол № 1 від 29.08.2025 року) у освітньому процесі закладу реалізується зміст інваріантної та варіативної складової Базового компоненту дошкільної освіти за комплексними та парціальними програмами, а саме:

- зміст інваріантної складової для дітей дошкільного віку забезпечуватиметься через Комплексну додаткову освітню програму для дітей раннього та передшкільного віку «**Стежинки у Всесвіт**». Науковий керівник К.Л. Крутій.

Авторський колектив: Більська О.В., Богущ А.М., Голюк О.А., Дем'яненко О.Є, Деснова І.С., Зданевич Л.В., Каплуновська О.М., Кахіяні Ю.В., Кіт Г.Г., Король А.В., Курінна А.Ф., Курінний Я.В., Лазаренко Н.І., Маковецька Н.В., Молнар Т.І., Пахальчук Н.О., Пісоцька Л.С., Попович О.М., Присяжнюк Л.А., Родюк Н.Ю., Стеценко І.Б., Федорович Л.О., Шикиринська О.А., Шоробура І.М.. Видавництво: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2020. - 244ст. Схвалено МОН України для використання у дошкільних навчальних закладах (лист від 02 жовтня 2020 року № 22./1/12Г-801);

- зміст інваріантної складової для дітей раннього віку забезпечуватиметься через програму розвитку дітей пренатального та раннього віку «**Стежинки в всесвіт. Маляточко**»2020р.; рекомендована Міністерством освіти і науки України

- зміст інваріантної складової з формування естетичного ставлення і художніх здібностей в образотворчій діяльності забезпечуватиметься за Програмою художнього виховання, навчання й розвитку дітей 2-6 років «**Кольорові долоньки**», автор І.О.Ликова, видавництво «Ранок» Харків ,2007р.;

- зміст інваріантної складової з освітнього напрямку «Мовлення дитини» на заняттях з навчання грамоти в молодшій та середній групах забезпечуватиметься за навчальним посібником «**Стежинки до грамоти**», автор О.М.Каплуновська , видавництво «Ранок», 2017 (рекомендовано науково – методичною радою КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР (протокол №4 від 23.06.2015);

- зміст інваріантної складової з освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» на заняттях в старшій групі з навчання економіки забезпечуватиметься за навчальним посібником «**Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку**» (авт. Р.Жадан, Г. Григоренко) Рекомендований науково – методичною радою Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №3 від 04.05.2006р.);

- зміст інваріантної складової з освітнього напрямку «Дитина в соціумі» на заняттях в старшій групі з ознайомлення з соціумом забезпечуватиметься за парціальною програмою з морально виховання «**Скарбничка моралі**» (авт., Лохвицька Л.В.) Схвалена для використання в закладах дошкільної освіти комісією з дошкільної педагогіки і психології Науково – методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (Лист ІМЗО від 08.11.2019 №22.1/12-Г-1054)

З метою реалізації Базового компонента дошкільної освіти, вищезазначених освітніх програм та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 року № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності» у 2024-2025 навчальному році в закладі дошкільної освіти загальний обсяг тижневого навантаження за віковими групами становитиме:

Освітній напрям	Складові навчально-пізнавальної діяльності	кіль- кість	кіль-кiст ь	кіль- кість	кіль- кість
		3 р.ж.	4 р.ж.	5 р.ж.	6 р.ж.
Інваріантний складник стандарту дошкільної освіти					
Дитина в сенсорно –пізнавальному просторі	Сенсорний розвиток	2	-	-	-
	Логіко-математичний розвиток	-	1	1	2
Дитина у природному довкіллі	Ознайомлення із природним довкіллям	1	1	1	2
Дитина у соціумі	Ознайомлення із соціумом	1	2	1	1
	Народознавство	-	-	1	1

Мовлення дитини	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	2	2	2	1
	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (художня література)	-	1	1	1
	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (навчання елементів грамоти)	-	-	-	1
	Підготовка до навчання письма	-	-	-	1
Дитина у світі мистецтва	Художньо-продуктивна діяльність (малювання)	1	1	1	1
	Художньо-продуктивна діяльність (ліплення)	0,5	0,5	1	1
	Художньо-продуктивна діяльність (аплікація)	0,5	0,5	1	1
	Художньо-продуктивна діяльність (музична)	2	2	2	2
Особистість дитини	Здоров'я та фізичний розвиток*	2	3	3	3
Усього		10	11	12	15
Особистість дитини	Психопрофілактична та розвивальна робота (за планом роботи психологічної служби).	-	1	1	1

Години, передбачені для фізкультурних занять, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на дітей.

Навчальне навантаження: тривалість проведення занять – спеціально організованих форм освітнього процесу, що відповідають віковим можливостям вихованців згідно із санітарним законодавством.

Тривалість одного заняття у вікових групах:

- від 2 до 3 років (ясельна) – 10 хвилин;
- від 3 до 4 років (молодша) – 15 хвилин;
- від 4 до 5 років (середня) – 20 хвилин;
- від 5 до 6 років (старша) – 25 хвилин.

Тривалість дистанційних асинхронних занять визначено згідно Санітарних норм під час дистанційного навчання.

Максимально допустима кількість занять у першій половині дня у групах дошкільного віку не перевищує двох, у старшій – трьох організованих навчальних занять. У середині та наприкінці занять, що потребують високого інтелектуального напруження чи статичної пози дітей, проводяться фізкультурні хвилини.

Тривалість перерв між заняттями становить не менше 10 хвилин.

Заняття, які потребують підвищеної пізнавальної активності, проводяться переважно в першу половину дня та у дні з високою працездатністю (вівторок, середа). Такі заняття поєднуються та чергуються із заняттями з музичного виховання та фізкультури.

Реалізації освітньої програми сприяє проведення інтегрованих занять. Тривалість інтегрованого заняття може дещо збільшуватись за рахунок постійної зміни різних видів дитячої діяльності (на 5, 10, 15 хвилин відповідно в середній та старшій групах).

Щоденно проводиться одне інтегроване заняття для закріплення набутих дітьми знань і вмінь у різних видах їх діяльності протягом дня. При цьому забезпечено нормативні вимоги до тривалості статичного навантаження у положенні сидячи на одному занятті, а саме: від 2 до 3 років – 10 хвилин, від 3 до 4 років – 15 хвилин, від 4 до 5 років – 20 хвилин, старшої – 25 хвилин.

Заняття з фізичної культури й музичного виховання інтеграції не підлягають.

Виконання домашніх завдань від дітей педагогами закладу дошкільної освіти не вимагається.

Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться, починаючи з групи ясельного віку. Визначаючи обсяг рухової активності дітей, враховується стан їхнього здоров'я та психофізіологічні особливості.

Тривалість фізкультурних занять для дітей у віці від 2 до 3 років – 15 хвилин; від 3 до 5 років – 20-25 хвилин; від 5 до 6 років – 25-30 хвилин.

Фізкультурні заняття для дітей дошкільного віку проводять не менше трьох разів на тиждень. Форма та місце проведення занять визначаються педагогом залежно від поставленої мети, сезону, погодних умов та інших факторів.

Зміст освітнього процесу в закладі у 2024-2025 навчальному році спрямований на формування та розвиток компетентностей здобувачів освіти відповідно до освітніх ліній Базового компонента:

Освітній напрям	Рухова компетентність — це здатність дитини до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях. Результатом сформованої компетентності є задоволення природної потреби у руховій активності, що забезпечує оптимальний рівень фізичної працездатності, засвоєння та використання елементарних знань у галузі фізичної культури, сформованість умінь і навичок для вирішення рухових завдань у різних життєвих ситуаціях. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес та потребу у фізичному вдосконаленні, емоційно реагує на власні досягнення у руховій сфері (пластичність, упевненість, виразність та естетика рухів). Демонструє стійку позитивну мотивацію до активної рухової діяльності, цінує чесність, товариську, підтримку в командних спортивних іграх, виявляє спритність, вміння боротися, вигравати і програвати. Виявляє позитивне ставлення до загартувальних та гігієнічних процедур. Сформованість знань: знає назви основних рухів, предметів та спортивних знарядь, усвідомлює роль фізичних вправ у розвитку та зміцненні організму. Здатна до пізнання основ фізичного розвитку. Знає та свідомо дотримується правил у рухливих, спортивних іграх та вправах (зокрема з елементами змагання). Знає про індивідуальний принцип користування гігієнічними засобами.
------------------------	---

**Особистість
дитини**

Навички: має сформовані життєво необхідні рухові уміння та навички, розвинені фізичні якості, достатній руховий досвід, який дозволяє застосовувати адекватні фізичні зусилля відповідно до ситуації. Володіє власним тілом, свідомо реагує на елементарні потреби організму, витримує відповідно до віку фізичне навантаження. Виявляє вольові зусилля у руховій діяльності, координує рухи, уміє орієнтуватися в просторі. Здатна самостійно застосовувати руховий досвід у повсякденному житті, оцінює і регулює можливості власного тіла. Володіє основними рухами (ходьба, біг, стрибки, лазіння, метання). Виконує з різних вихідних положень вправи на предметах, з предметами та без них.

Володіє елементарними навичками загартування та особистої гігієни. Прагне бути охайною. Самостійно виконує основні гігієнічні процедури. Без нагадування дорослого користується основними гігієнічними засобами та предметами догляду за тілом.

Намагається контролювати власну поставу; усвідомлює вплив постави на здоров'я, естетику рухів; виконує комплекс вправ для запобігання порушенням постави та плоскостопості.

Здоров'язбережувальна компетентність — це здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації; дотримання основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності.

Результатом розвитку цієї компетентності є потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, сукупність елементарних знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; стійка мотивація еколого-валеологічної спрямованості щодо пізнання себе та довкілля, яка спонукає до використання навичок здоров'язбережувальної поведінки.

Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє потребу в засвоєнні способів збереження власного здоров'я, орієнтованих на самопізнання та реалізацію особистої активності в житті. З повагою ставиться до людей, незалежно від їхньої статі, віку та стану здоров'я. Виявляє позитивне ставлення до національних та сімейних здоров'язбережувальних традицій, активних форм діяльності та відпочинку, культури харчування та загартовування.

Сформованість знань: усвідомлює цінність здоров'я, його значення для повноцінної життєдіяльності. Володіє уявленнями про основні чинники збереження здоров'я — рухова діяльність, правильне харчування, дотримання питного режиму, безпечна поведінка, догляд за тілом. Орієнтується в основних показниках власного здоров'я (гарне самопочуття, відсутність больових відчуттів) та здоров'я людей, які її оточують. Знає про існування різних захворювань, орієнтується в елементарних видах допомоги людині, яка хворіє. Здатна встановлювати елементарну залежність між здоровим розвитком людського тіла та повноцінним харчуванням. Називає основні групи продуктів харчування,

відрізняє корисну їжу від шкідливої. Оперує назвами основних корисних напоїв, знає про їхню роль для розвитку організму. Розуміє виняткове значення питної води для здоров'я, орієнтується в ознаках спраги й голоду.

Має цілісне уявлення про будову людського тіла. Визначає і правильно називає елементарні функціональні можливості людського організму.

Орієнтується у призначенні та дотримується правил дбайливого ставлення до органів чуттів.

Усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого шляху — дитинство, юність, зрілість, старість. Має елементарне уявлення про статеву належність, орієнтується в ознаках своєї статевої належності.

Диференціює поняття «безпечне» і «небезпечне», усвідомлює важливість безпеки життєдіяльності (власної та інших людей). Знає правила поведінки з незнайомими людьми, орієнтується у правилах поводження з незнайомими предметами та речовинами; пожежної та електробезпеки; користуванні транспортом; в основних знаках дорожнього руху тощо. Знає правила безпечного перебування вдома, у закладі дошкільної освіти, на вулиці, на воді, льоду, ігровому, спортивному майданчиках. Усвідомлює, до кого можна звернутись за допомогою в різних ситуаціях.

Навички: дотримується правил здоров'язбережувальної поведінки.

Повідомляє дорослому про погане самопочуття, під його керівництвом виконує необхідні лікувально-профілактичні процедури. Уміє оцінювати поведінку власну та інших людей щодо дотримання здорового способу життя. Бере участь в оздоровчих та фізкультурно-розвивальних заходах. Дитина демонструє здатність скористатися номером телефону основної служби допомоги (пожежна, медична, поліція). Володіє навичками безпечної поведінки при агресивному поводженні однолітків, інших дітей або дорослих.

Особистісна компетентність. Освітній потенціал компетентності реалізується у творчій активності дитини у всіх специфічно дитячих видах діяльності (ігровій, пізнавальній, образотворчій). Виявляється в особистісних якостях дитини — від елементарних уявлень та позитивного ставлення дитини до свого внутрішнього світу (думок, почуттів, мрій, бажань, мотивів, планів, ідеалів, цілей, прагнень) до становлення основ її світогляду і розвиненості її свідомості (пізнавальної активності, емоційної сприйнятливості, позитивної налаштованості дій, думок, оптимістичними переживаннями, реалістичними намірами). Особистісну компетентність характеризує сформованість самосвідомості: ідентифікації себе зі своїм «Я», позитивної самооцінки, домагання визнання іншими її чеснот, уміння співвідносити «хочу» (мотиви, наміри), «можу» (знання, вміння навички), «буду» (регуляція поведінки та діяльності), здатність уявляти себе в минулому, теперішньому, майбутньому часі; орієнтування у своїх

основних правах і обов'язках. Результатом сформованої компетентності є:

Емоційно-ціннісне ставлення: приймає своє ім'я, демонструє інтерес, приналежність і повагу до своєї родини, її традицій і звичаїв. Виявляє інтерес до свого внутрішнього світу (думки, почуття, бажання, мрії, ставлення). Орієнтується в основних емоціях і почуттях, усвідомлює, чого хоче (не хоче); може обґрунтувати своє ставлення. Має позитивну самооцінку та розуміє свою соціальну відповідальність у партнерських стосунках із однолітками. Виявляє переважно оптимістичне світовідчуття щодо свого сьогодення і майбутнього.

Сформованість знань: має позитивне уявлення про себе (Я — хороша / хороший), оперує займенником «Я», вирізняє себе з-поміж інших, орієнтується у своїх чеснотах і вадах, знає та усвідомлює свої права, права інших, обов'язки, статеву, родинну, соціальну приналежність та саму себе в часі, просторі тощо. Розуміє своє місце в системі людської життєдіяльності — у сім'ї, групі однолітків, соціально-комунікативному просторі, у різних видах діяльності. Правильно називає основні ознаки різних вікових періодів (дитинство, юність, зрілість, старість). Диференціює добро і зло, здатна управляти собою, власною поведінкою в різних життєвих ситуаціях, оперуючи усвідомленими ціннісними орієнтаціями, позитивними мотивами.

Навички: характеризує себе як він / вона, а в майбутньому чоловік / жінка. Прагне досягати поставленої мети особистої діяльності. Має навички обходитися своїми силами, самостійно в знайомих ситуаціях. За необхідності вміє звертатися по допомогу. Здатна встановлювати причинно-наслідкові та смислові зв'язки між подіями життя, своїми переживаннями.

Адекватно реагує на різні життєві ситуації, управляє собою, намагаючись стримувати негативні емоції, співвідносить характер емоційної поведінки з її наслідками для інших. Передбачає результати своєї діяльності, знає їхнє значення для себе і тих, хто поряд, усвідомлює свою відповідальність за вчинене. Виявляє самоповагу (Я — хороша / хороший), повагу до інших (інші також хороші), власну гідність.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування особистості дитини може відбуватися шляхом:

- **розвитку рухових навичок:**

- дотримання спільних вимог щодо розпорядку дня, який відповідає віковим особливостям дитини;
- допомоги дитині у виконанні щоденних гігієнічних процедур, загартовувальних процедур, доступних в домашніх умовах;
- заохочення дитини до активної рухової діяльності вдома та на вулиці, проведення спільних ігор, розваг, інших форм спортивного дозвілля;
- прогулянок на свіжому повітрі за різних погодних умов;

- **розвитку здоров'язбережувальних навичок:**

	– створення вдома сприятливого середовища за родинними традиціями здоров'язбереження, роз'яснення користі та шкоди певних дій як для власного здоров'я, так і членів родини; – зацікавлення і заохочення дитини до вживання корисних для здоров'я продуктів харчування; – закріплення в різних життєвих ситуаціях навичок безпечної поведінки вдома, на вулиці, громадських місцях; – використання художніх творів (казки, оповідання, вірші, твори живопису тощо) про здоровий спосіб життя; • розвитку самоставлення / самосвідомості дитини: – безумовного цілісного сприйняття дитини як повноцінного члена родини, а саме: поваги до її потреб та бажань, її емоційної підтримки та заохочення; врахування вподобань та смаків, врахування думки дитини під час прийняття спільних рішень, надання їй відчуття безпеки та захищеності; – узгодженості цінностей, виховних позицій та впливів між усіма членами родини; – створення в родинних умовах простору для активної життєдіяльності дитини на побутовому та культурному рівнях; – забезпечення щоденного позитивного емоційного, вербального та фізичного контакту з дитиною, вияв щирої зацікавленості та особистої участі у справах дитини (ігри, освіта, дозвілля, побут, спілкування тощо); – забезпечення умов для набуття дитиною соціального досвіду взаємодії з однолітками та дорослими (відвідування місць громадського користування; гра та освіта з іншими дітьми; участь у культурних, мистецьких, громадських подіях тощо); – позитивне ставлення до закладу дошкільної освіти, а також підтримка авторитету педагога, готовність включитися в розвивальну та/або корекційну роботу, ініційовану фахівцями психолого-педагогічного супроводу (педагоги, психологи, медики та інші профільні фахівці), що зумовлена індивідуально-типологічними особливостями та потребами в розвитку дитини
Освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»	Предметно-практична, технологічна компетентність — здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання. Результатом сформованої предметно-практичної, технологічної компетентностей є творче самовираження через сформовані предметно-практичні та технологічні дії в самостійній і спільній з однолітками діяльності. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес і бажання до відтворення різних об'єктів навколишнього світу різними способами

(конструювання, моделювання), засобами (різні види конструкторів), природним і штучним матеріалом та інструментами; емоційно реагує, переживає почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності; надає перевагу у виборі цікавих, конструктивних, предметно-практичних завдань, які передбачають участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми; виявляє інтерес і повагу до професій, демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до людської праці та професійної діяльності дорослих.

Сформованість знань: виявляє обізнаність з предметами та їхніми властивостями, зокрема з матеріалами, з яких виготовляють речі (пластик, папір, метал, тканина, гума, глина тощо); має уявлення про виготовлення предметів довкілля (елементарні способи їх обробки: пошив, вирізання, видування тощо); знає та виконує правила техніки безпеки і роботи з інструментами. Розуміє важливість раціонального використання матеріалів, обережного ставлення до продуктів праці.

Навички: володіє видами предметно-практичної діяльності: конструювання (з будівельного матеріалу, з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо), наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу: ранок-день-вечір-ніч, пів року: зима-весна-літо-осінь тощо), проєктування, технічної творчості (створення конструкцій, споруд, технічних елементів). Вміє визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати власні дії з діями партнерів.

Демонструє сформованість умінь розглядати конструкції, виокремлювати їхні основні складові, співвідносити за розмірами, формами, розташуванням, аналізувати та оцінювати результат своєї роботи та роботи однолітків, вносити корективи, виправляти помилки. Турботливо ставиться до рукотворних виробів. Вміє використовувати зразки та намагається додати самостійні знахідки та рішення у створенні виробів, проявляє фантазію, винахідливість, імпровізує, використовуючи наявні ресурси, альтернативно застосовує предмети та матеріали, зважаючи на їхні властивості, генерує ідеї та заохочує товаришів бажанням їх реалізувати, прагне довести розпочату справу до логічного завершення.

Виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, моделі, схеми, порівнює різні моделі одного й того ж самого об'єкта. Долучається до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору.

Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетенція — це здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності.

Результатом є наявність пізнавальної мотивації, базису логіко-математичних, дослідницьких знань, набутих дитиною умінь і

навичок (аналізу, порівняння, узагальнення, здійснення самоконтролю), пізнавальний досвід, що накопичується і використовується в різних видах дитячої діяльності.

Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до цікавих конструктивних завдань, пов'язаних із інтелектуальним напруженням; мотивована на дослідження об'єктів і явищ, пізнання нового; виявляє стійкий інтерес до дослідницького пошуку як у спеціально створених проблемних ситуаціях, так і у вільній діяльності; демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до математики, математичного матеріалу; виявляє внутрішню пізнавальну потребу виконувати логіко-математичні, дослідницькі завдання, демонструє інтерес до самостійного розв'язання цих завдань; відчуває задоволення від інтелектуальних труднощів, докладає зусиль для їх подолання.

Сформованість знань: має уявлення про основні математичні поняття «число», «величина», «форма», «простір», «час»; демонструє володіння знаннями і способами діяльності, які дають змогу розв'язувати пізнавальні суперечності; виявляє сформованість логіко-математичних уявлень у предметно-практичній і дослідницькій діяльності; знає і правильно називає еталони площинних та об'ємних геометричних форм, просторові напрями, одиниці вимірювання часу, параметри величини, усвідомлює зв'язки між кількісними, порядковими числівниками, просторовими, часовими поняттями; знає і свідомо використовує термінологію елементарної математики у власному мовленні; знає і розуміє елементарні правила безпеки під час проведення простих фізичних експериментів.

Навички: встановлює залежності між числами натурального ряду, величинами, просторовими ознаками; володіє основними одиницями вимірювання часу, величини. Здатна спрямовувати сенсорні процеси відчуття, сприйняття, увагу на пізнання об'єктів довкілля; диференціювати сенсорні еталони за ознаками форми, величини, кольору, просторового розташування; здатна за допомогою власної сенсорної системи досліджувати предмети й об'єкти дійсного світу, виявляти в них спільне і відмінне; використовувати різні способи обстеження, раціональні прийоми порівняння, набуті у процесі взаємодії з дорослими і однолітками; доцільно, усвідомлено використовувати елементарні математичні знання в знайомих та нових пізнавальних ситуаціях; знаходити різні варіанти розв'язання логіко-математичних завдань; аналізувати, узагальнювати, класифікувати, групувати предмети, об'єкти за ознаками форми, величини, кількості, кольору, здійснювати серіацію, елементарне кодування властивостей та якостей предметів, об'єктів за допомогою символічних позначень; робити висновки та узагальнення, самостійно виправляти помилки, оцінювати результати власної роботи, наполегливо досягати кінцевої мети у розв'язанні логіко-математичних, пошуково-дослідницьких завдань.

Участь батьків

	Підтримка батьками процесу формування сенсорно-пізнавального простору, предметно-практичних дій дитини може відбуватися шляхом: • розвитку предметно-практичних та технологічних навичок: – забезпечення дитини необхідними матеріалами (конструкторами, папером, природним матеріалом, залишковим і допоміжним матеріалами) для самостійної творчої діяльності, настільно-друкованими іграми; – обговорення з дитиною призначення предметів та їх безпечного застосування; – розмов та бесід з дитиною про властивості та призначення предметів; – залучення до виконання доручень вдома (скласти іграшки, полити квіти тощо); – залучення дитини до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору; • розвитку сенсорно-пізнавальних, логіко-математичних та дослідницьких навичок дитини: – використання у взаємодії з дитиною різноманітних інтелектуальних ігор (лабіринти, конструктори, кубики, мозаїки, ЛЕГО) іграшками, книжками пізнавального змісту (дитячі енциклопедії, художні твори, словники); – спільне розв’язання вправ, ігор, завдань, запитань математичного змісту під час прогулянок і спостережень у природі, пізнавальних розмов та бесід з дитиною; – організація та планування часу для спільних сімейних справ, життєдіяльності родини у вихідні / святкові дні: проведення спільних ігор і розваг, вікторин логіко-математичного змісту; – проведення елементарних дослідів та експериментів з матеріалами та речовинами із залученням дитини до коментування процесу дослідження та до спільного аналізу його результатів.
Освітній напрям «Дитина в природному довіллі»	Природничо-екологічна компетентність — це здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України, цікавиться об’єктами і явищами планети Земля і видимих об’єктів Космосу. Емоційно реагує на природне довілля; демонструє повагу до різних форм життя; позитивно реагує на ситуації взаємодії з різними об’єктами природи. Виявляє інтерес і готовність до діяльності, що забезпечує пізнання природи і формування навичок доцільної поведінки. Сформованість знань: має загальні уявлення про природу планети Земля і Всесвіту; розуміє, що Земля є частиною Космосу, а всі його

об'єкти (зорі, планети, комети, метеорити тощо) знаходяться дуже далеко; володіє елементарними уявленнями про дослідження Космосу людиною; знає, що на планеті Земля є неживі і живі об'єкти природи; усвідомлює зв'язки між рослинами і тваринами, їхні функції в природі; встановлює залежність об'єктів природи від екологічних факторів; розуміє особливості та умови розвитку рослин (фази розвитку, екологічні фактори, поживність ґрунту, догляд), існування тварин (стадії розвитку, залежність від середовища існування, реакції на сезонні зміни; усвідомлює поділ рослин і тварин на групи; знає, що є дикорослі і культурні рослини; дикі, свійські тварини; знає правила поведінки з ними; володіє знаннями про основні властивості неживих об'єктів природи (повітря, вода, пісок, глина, каміння), які може виявляти під час елементарних дослідів; усвідомлює значення назв-характеристик окремих властивостей об'єктів та фізичних явищ навколишнього світу (твердість, м'якість, сипучість, в'язкість, плавучість, розчинність; швидкість, напрямок тощо); володіє назвами штучних матеріалів, виготовлених людиною із природної сировини (метал, гума, тканина, пластик, папір тощо); знає ознаки пір року і явищ природи. Усвідомлює, що життя людини неможливе без природи; обізнана з позитивним і негативним впливом людини на природне довкілля, проблемами довкілля, насамперед змінами клімату, і необхідністю заощаджувати енергію, воду, сортувати сміття тощо у повсякденному житті і має первинні навички такої поведінки; свідомо використовує знання про природу в різних видах діяльності та життєвих ситуаціях; орієнтується в діяльності людини, спрямованій на збереження, відтворення й охорону природи.

Навички: дитина виявляє здатність спостерігати за природними об'єктами та явищами планети Земля та видимими об'єктами Космосу; спроможна класифікувати та групувати природні об'єкти рослинного й тваринного світу за характерними ознаками; здатна самотійно чи з незначною допомогою дорослого проводити нескладні досліди з пізнання властивостей об'єктів природи, спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища (температура повітря, вітер, опади тощо); здатна до адекватної поведінки на основі оцінки природних явищ та стану погоди.

Здатна з допомогою дорослого вирощувати рослини, доглядати за домашніми улюбленцями та піклуватись про них; демонструє дотримання правил природодоцільної поведінки, навички бережливого ставлення до ресурсів; відгукується на пропозиції дорослого зберігати й покращувати природне довкілля чи надавати допомогу живим об'єктам природи.

Навички, орієнтовані на сталий розвиток, виявляються у сформованості в дітей початкових уявлень про сталі дії і поведінку, усвідомленні необхідності збереження ресурсів планети й особистої

причетності до цього; розвиненості ефективних звичок соціальної поведінки, економного споживання ресурсів та збереження природи.

Емоційно-ціннісне ставлення: дитина мотивована на цінності сталого розвитку (дружні стосунки між людьми, раціональне використання природних ресурсів тощо). Виявляє небайдужість до природоохоронної діяльності дорослих, бажання брати участь у проведенні заходів, спрямованих на підтримку цінностей сталого розвитку. Виявляє дружнє ставлення до близьких і знайомих, що проявляється у дотриманні мовленнєвого етикету, наданні допомоги тим, хто її потребує, тощо.

Сформованість знань: має початкові уявлення про дії та поведінку, орієнтовані на сталий розвиток, в екологічній, економічній та соціальній сферах повсякденного життя; знає про необхідність зменшення марних витрат сировини й кількості відходів. Знає і називає різні формули звернення, вітання, подяки і вміє обирати одну з них у залежності від ситуації спілкування. Співвідносить жести з добрими словами.

Навички: може пояснити на елементарному рівні необхідність сталого способу власного життя, свідомо обирає дії, спрямовані на зміцнення власного здоров'я, виявляє відчуття особистої причетності до збереження ресурсів планети і власної країни. Здатна пояснити, чому потрібно економно витрачати воду, папір, електроенергію, як це пов'язано зі збереженням лісових, водних запасів планети, клімату; демонструє навички розумного споживання енергії, паперу та води. Здатна не лише усвідомлювати важливість правил у суспільному житті, смисл конкретного правила, а й уміти пояснити іншому, чому варто вчиняти так, а не інакше. Володіє і доречно вживає слова із широкої палітри мовних формул, необхідних для обслуговування різних ситуацій (вітальні слова, слова-звертання, прохання чи пропозиція допомоги, дякування, вибачення тощо); виявляє доброзичливе ставлення до людей, які її оточують, намагається підтримувати дружні стосунки з дітьми.

Участь батьків

Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:

- формуванні у дитини поняття про себе як про мешканця планети Земля, від якого також залежить життя всього живого;
- виявленні власної обізнаності та в ознайомленні дитини та інших членів родини з інформацією про те, як зберігають природні ресурси та дбають про довкілля в нашій країні та інших країнах світу;
- наданні дитині власного прикладу відповідальної, розумної та виваженої поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та розв'язання екологічних проблем власної громади;
- активної власної участі та участі дитини в акціях, спрямованих на благоустрій території та збереження довкілля у власній громаді чи місцевості: висаджування рослин, звільненні території від засмічення, підтримуванні чистоти вулиць і власного приміщення;

	формуванні у різний спосіб уявлень про екологічні проблеми свого міста, селища.
Освітній напрям «Гра дитини»	Ігрова компетентність — це здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі. Ігровий процес як зона найближчого розвитку дитини вимагає збагаченого ігрового середовища і педагогічного супроводу дорослих і тому класифікація ігор відображає ступінь активності та свободи дитини в організації ігрової діяльності. Перша група ігор: самодіяльні вільні ігри (ігри-експериментування, сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані). Друга група: ігри, що організовані за ініціативою дорослих з метою навчання (сюжетно-дидактичні, дидактичні (словесні, з іграшками, настільно-друковані), рухливі, конструктивно-будівельні) та з метою організації дозвілля (інтелектуальні, карнавальні, обрядові, драматизації, хороводи, ігри-естафети). Гра відіграє ключову роль у житті дитини дошкільного віку, і необхідно визнати самоцінність вільної гри дитини в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє стійкий інтерес та захоплення ігровою діяльністю, зацікавленість до реальних та уявлюваних ігрових подій, ігрового перевтілення та створення ігрових задумів, ситуацій, сюжетів та ігрових ролей. Мотивована на цінності групової солідарності у грі (людяність, відповідальність, справедливість, самовладання, дружність, позитивне спілкування, терпимість). Відповідально ставиться до вибору та виконання ігрової ролі; відтворює свої життєві враження у рольовій грі, використовуючи виразні засоби; виявляє повагу до думки іншого, емоційно реагує на зміни у правилах гри, демонструє інтерес до ігор інших дітей. Сформованість знань: має уявлення про різні види ігрової діяльності, види та назви ігор, у які можна пограти; знає дії у творчих іграх та в іграх з правилами; вміє залучати та приймати партнерів до спільної гри; обирає безпечне місце та атрибути для гри; знає зміст сюжетно-рольових, конструкторсько-будівельних, дидактичних, словесних, настільно-друкованих, рухливих зі співом і діалогом, режисерських, театралізованих, українських народних іграх; демонструє сформованість рольових способів поведінки; свідомо використовує норми та етикет спілкування в іграх; розуміє, як використовувати предметно-ігрове середовище для гри; знає ігри та іграшки в садочку та вдома, використовує їх у самостійних іграх; втілює свої життєві

враження; встановлює причини та наслідки вдалої та невдалої гри; усвідомлює себе активним учасником ігрової діяльності.

Навички: ініціює організацію ігор з іншими дітьми за власним вибором. Самостійно обирає тему для гри, моделює явища реального життя, розвиває сюжет на основі досвіду та знань, прикладах дорослих, з літературних творів і казок, дотримується правил рольової взаємодії (узгодження, рівності, управління тощо). Разом з іншими дітьми облаштовує ігрове середовище та самостійно чи з незначною допомогою розподіляє ролі. Дотримується правил гри до її закінчення та стежить, щоб усі учасники їх виконували.

Уміє підпорядковувати власні дії ігровим задумам, приймати пропозиції інших дітей та узгоджувати їх з усіма учасниками ігрового процесу, використовувати в іграх різні іграшки відповідно до її змісту або предмети-замінники; конструювати ігрове поле за допомогою різних предметів та матеріалів згідно з темою.

Уміє налагоджувати партнерські стосунки завдяки діалогічному спілкуванню на основі ігрового задуму, рольової взаємодії або особистих уподобань, проявляє товариськість, толерантність, зважає на думку інших, стримує агресивні прояви, конструктивно розв'язує конфлікти, радіє спільному успіху, дотримується норм та етикету спілкування, висловлює у делікатній формі своє непогодження з пропозиціями ровесника, його діями із розподілу ролей, іграшок, обов'язків.

Для реалізації ролі широко використовує різні засоби виразності (емоційно-виразні рухи, міміка, пантоміміка, тембр голосу, рольове мовлення), ділиться з дорослими та однолітками враженнями після гри. Адекватно оцінює результати власних дій та дій товаришів по команді, виявляє взаємну прихильність, надає перевагу грі як провідній діяльності; використовує власний досвід для створення ігор; здатна гратися сама та з однолітками, виявляє вміння залучити до гри партнерів; намагається творчо розвивати сюжет або придумувати ігри.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування ігрової компетентності дитини відбувається шляхом визнання самоцінності вільної гри, що потребує: забезпечення дитини відповідними до віку іграшками та предметами, пояснення за необхідності про призначення іграшок та правил їх безпечного застосування;

виявлення батьками поваги до гри як провідного виду діяльності дитини, емоційної, позитивної реакції на самостійні ігри дітей;

прояву щирого інтересу до ігор дитини в садочку й урахуванні її ігрових інтересів у домашніх умовах;

організації спільної з дитиною гри, придумування нових ігор з іграшками;

підтримки бажання дитини грати з іншими дітьми, створення ситуацій для ігор у колі інших дітей, спонукання дитини до обговорення ігрових вражень;

	збагачення емоційної сфери дитини враженнями від театральних, літературних творів з подальшим відображенням їх у грі; підтримки традиції радитися з дитиною про придбання нових іграшок.
Освітній напрям «Дитина в соціумі»	Соціально-громадянська компетентність — це здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посильної участі в соціальних подіях, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя. Результат сформованості соціально-громадянської компетентності засвідчує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вмінь дотримуватись цих правил в соціально-громадянському просторі, а також ціннісне ставлення та повагу до культурних надбань українського народу, представників різних національностей і культур. Емоційно-ціннісне ставлення: демонструє інтерес до загальнолюдських цінностей (здоров'я, сім'я, повага і любов до батьків, роду, держави, Батьківщини, дружба, мир, доброта тощо), громадянських цінностей (обов'язки перед іншими людьми, повага прав, честі та гідності інших людей), цінностей спілкування, діяльності. Проявляє особистісні якості (самостійність, відповідальність, працелюбність, лідерство, людяність, спостережливість, справедливість, ініціативність, активність, креативність та інші) у взаємодії з іншими людьми. Виявляє зацікавленість до спілкування із знайомими дорослими, однолітками, молодшими та старшими за себе дітьми; проявляє обачливість до незнайомих людей. Демонструє інтерес до національних культурних цінностей свого народу та інших культур. Виявляє зацікавленість культурою українського народу, його історичним минулим, мовою, звичаями, традиціями. Емоційно реагує на власну участь та участь інших у різних видах діяльності: вміє співпереживати та співчувати, оптимістично ставитися до труднощів та визначати шляхи їх подолання. Виявляє почуття власної гідності як представника українського народу та громадянина; демонструє дружнє та неупереджене ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. Демонструє відповідальність за свої вчинки. Сформованість знань: має уявлення про місце кожної людини в соціальному середовищі; уявлення про себе як члена громади, суспільства; уявлення про свою сім'ю, родину, рід, рідну домівку, заклад дошкільної освіти, Батьківщину; знає і розповідає про державні та національні символи України, звичаї, традиції сім'ї та українського народу. Усвідомлює свою роль (у сім'ї, групі однолітків, місцевій громаді). Знає, що прізвище вказує на належність дитини до свого роду, родини, а ім'я — на її індивідуальність та неповторність, знає про окремі традиції і звичаї попередніх поколінь. Усвідомлює необхідність дотримання соціальних норм моралі й виявляє повагу до прав і свобод

людини. Розуміє переваги розв'язання конфліктів, суперечок мирним шляхом. Демонструє відкритість до спілкування та взаємодії з представниками різних національностей і культур.

Навички: ідентифікує себе та діє відповідно до соціальної ролі: донька / син, брат / сестра, онука / онук, друг / подруга тощо; демонструє елементарні навички емоційної саморегуляції, виражає почуття за допомогою слів, міміки, жестів; пояснює причину своїх емоцій, усвідомлює те, що інші люди переживають різні емоційні стани, їм буває радісно, боляче, образливо тощо. Звертається по допомогу до однолітків та знайомих та/або надає їй, вміння отримувати задоволення від надання допомоги іншим. Дотримується соціальних правил та норм поведінки, домовленостей у щоденній життєдіяльності; бере участь у визначенні та прийнятті правил співжиття в родині, групі закладу дошкільної освіти, колі друзів. Уміє порозумітися, домовитись з іншими в конфліктних ситуаціях, вживає у спілкуванні з дорослими й однолітками ввічливі слова. Пропонує ідеї для гри, долучається до різних видів діяльності, бере участь у прийнятті рішень щодо особистих питань та життя колективу. На рівні можливостей дошкільного віку визнає цінності демократії (готовність брати на себе відповідальність, вміння висловлювати власну думку та приймати думку іншого, вміння розв'язувати конфлікти шляхом діалогу; вміння слухати й спостерігати).

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування соціально-громадянської компетентності може відбуватися шляхом:

- реалізації в родині принципів демократії, що ґрунтуються на повазі до особистості дитини та її прав;
- створення умов для вибудовування міжособистісної, продуктивної і толерантної дитячо-батьківської взаємодії;
- розмов про права дитини, моделювання відповідної поведінки та висловлювання особистих поглядів і думок задля набуття соціального досвіду;
- залучення дитини відповідно до її вікових можливостей до участі в житті сім'ї / родини, закладу дошкільної освіти, громади в різних формах дозвілля, спільних подорожей, прогулянок тощо;
- залучення дитини до спостереження за об'єктами соціального довкілля у повсякденному житті та у процесі ігор, прогулянок, екскурсій, дозвілля, соціальних і благодійних акцій, проєктів тощо;
- розповідання дитині про важливі події в житті сім'ї / родини, міста, громади;
- обговорення різних прикладів і моделей поведінки, зокрема з власного досвіду про взаємини з іншими людьми, про повсякденну діяльність та значущі події, у яких доведеться брати участь дитині;
- заохочення дитини до спілкування й участі в спільних справах, наприклад, пошук інформації, відповідей на запитання, врахування дитячих інтересів та побажань у плануванні родинного дозвілля;

	надання дитині права вибору способів діяльності, дій, висловлювання власної думки тощо; моделювання життєвих ситуацій для формування готовності дитини до посильної участі в демократичних процесах, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві.
Освітній напрям «Мовлення дитини»	Мовленнєва компетентність — це здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє любов до рідної мови, повагу до державної мови, мов представників національних меншин України, мов міжнародного спілкування. Незалежно від національної належності дитина, як громадянин України, виявляє інтерес та позитивне ставлення до української мови як державної, прагнення до вільного спілкування з іншими дітьми і дорослими українською мовою. Виявляє інтерес до оволодіння надбаннями української культури в її етнічному різноманітті, а також відповідними до віку зразками світової культури. Отримує задоволення від відчуття краси української мови. Коректно виявляє власне емоційне ставлення до предмета розмови і співрозмовника та корегує його залежно від ситуації спілкування. Сформованість знань: розуміє, що в Україні українська мова є державною; усвідомлює звуковий склад рідної мови, спираючись на розвинений фонематичний слух і мовленнєве дихання. Має збалансований запас слів із різних освітніх напрямів, що дає змогу добирати найбільш точні слова відповідно до ситуації мовлення; знає і називає ознаки, якості, властивості предметів, явища, події. У словнику наявні слова всіх частин мови, різного типу творення, слова різної складності, синоніми, антоніми, епітети, метафори, багатозначні слова; фразеологічні звороти; знає прислів'я, і приказки, утішки, загадки, скоромовки, форми звертання до дорослих і дітей. Має елементарні знання норм культури мовлення (привітання, прохання, вибачення, подяка, комплімент тощо). Навички: ефективно спілкується рідною мовою, свідомо намагається говорити виразно і правильно, чітко промовляючи звуки і слова відповідно до орфоепічних норм української мови; регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу, володіє вербальними і невербальними засобами виразності. Виявляє навички звукового аналізу простих слів. Вживає всі частини мови, граматичні категорії, різні за складністю типи речень; володіє елементарними навичками корекції та самокорекції мовлення; узгоджує слова у словосполученнях і реченнях згідно з мовними нормами (рід, число, відмінок, дієвідміна, клична форма тощо). Ініціює і підтримує розпочату розмову в різних ситуаціях спілкування, відповідає на

запитання співрозмовника і звертається із запитаннями, орієнтується в ситуації спілкування, вживає відповідні мовні і немовні засоби для вирішення комунікативних завдань; дотримується правил мовленнєвої поведінки та мовленнєвого етикету. Складає різні види розповідей: описові, сюжетні, творчі (розповіді-повідомлення, роздуми, пояснення, етюди), переказує художні тексти, складає за планом вихователя і самостійно казки і різні види творчих розповідей; розповідає про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів, на запропоновану тему, за ігровою та уявленою ситуаціями, за результатами спостережень та власної діяльності; самостійно розповідає знайомі казки, переказує зміст художніх творів, користується пояснювальним мовленням (пояснити хід наступної гри, майбутній сюжет малюнка, аплікації, виробу); планує, пояснює і регулює свої дії; імпровізує, розмірковує про предмети, явища, події, друзів; робить елементарні узагальнення, висновки; висловлює зв'язні самостійні оцінні судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів. Виявляє здатність до словесної творчості у різних видах мовленнєвої діяльності.

Комунікативна компетентність — здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію.

Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до активного спілкування з іншими людьми; у різних повсякденних ситуаціях, і при безпосередньому контакті, і в телефонній розмові або спілкуванні в інтернеті. Цінує гарні стосунки з рідними, знайомими, друзями, тому намагається не конфліктувати, враховувати інтерес інших, узгоджувати з ними свої дії, діяти разом, злагоджено.

Сформованість знань: знає і володіє етикетними комунікативними формулами (привітання, звертання, прохання, висловлення подяки, вибачення тощо); різні форми мовленнєвих висловлювань відповідно до ситуацій. Має початкові уявлення про способи, переваги і недоліки цифрової комунікації.

Навички: вільно й невимушено вступає в розмову з дітьми і дорослими, використовуючи різні форми звертання та репліки; виявляє ініціативу в спілкуванні, будує різні типи діалогу між двома-чотирма дітьми; виявляє здатність домовлятися («Нумо так...»), звертатися по допомогу («Допоможіть мені, будь ласка»), пропонувати допомогу («Я можу вам допомогти»); використовує різні вербальні та невербальні засоби для привітання, висловлення подяки тощо; володіє різними формами мовленнєвих висловлювань (питання, зустрічне питання, згода, уточнення, заперечення, сумнів, прохання, вимога, ігрова вимога, дозвіл, порада, відмова, спонукання, задоволення, здивування, вдячність, жаль, невдоволення, вдячність, пояснення, міркування, доказ та ін.) відповідно

до різних ситуацій спілкування з дорослими та однолітками. Може проаналізувати та пояснити причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, виявляє суперечності (невідповідності) та аргументи «за» і «проти», висуває версії можливого розгортання подій («Що б сталося, якби...?», «Слід вчинити так..., тому що...» та ін). Бере участь у перемовинах. Тримається в діалозі невимушено, розмовляє тактовно.

Художньо-мовленнєва компетентність — здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності.

Емоційно-ціннісне ставлення: інтерес до художнього слова, друкованої чи електронної книжки. Виявляє бажання висловлювати свої почуття в образному мовленні, активне зацікавлене ставлення до мовленнєвої творчої діяльності, як організованої, так і ініціативної, у різних її формах. Охоче відтворює враження від літературних творів різними засобами художньо-мовленнєвої діяльності. Виявляє бажання користуватися книжками як джерелами інформації та задоволення. Виявляє інтерес та задоволення від участі в розігруванні шедрівок, колядок, закличок, у сюжетно-рольових іграх за мотивами літературних творів, промовлянні текстів народних ігор.

Сформованість знань: знає і називає не менше трьох-чотирьох імен письменників і поетів, не менше восьми-десяти літературних або фольклорних творів. Може пояснити особливості основних літературних і фольклорних жанрів. Усвідомлює і може пояснити значення образних слів (порівняння, епітети), доцільність їх вживання в поетичному тексті та прозі.

Навички: підтримує бесіду про зміст, ідею, характери та вчинки героїв твору, відповідає на запитання дорослого, висловлює свої враження, переживання, оцінно-етичні судження стосовно персонажів, співвідносить оцінки літературних героїв з власною поведінкою, реальними подіями; переповідає відомі казки, оповідання; усвідомлює та пояснює зміст прислів'їв, приказок, доречно використовує їх у мовленні; відгадує описові загадки; інтонаційно передає різні почуття при виконанні літературних творів; відтворює в мовленні образні вислови з художнього тексту; чітко промовляє скоромовки, чистомовки, прислів'я та приказки; бере участь у мовних іграх. На основі засвоєного зразка складає невеличкі розповіді, казкові історії за змістом скоромовок, прислів'їв, власні описові та порівняльні загадки, лічилки, колисанки; придумує іншу кінцівку літературного твору, доповнює текст казки, оповідання додатковими епізодами.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування мовлення дитини може відбуватися шляхом:

• **розвитку мовленнєвих навичок дитини:**

- дотримання у розмовах з дитиною правил літературної мови, своєчасного виправлення мовлення дитини;
- привертання уваги дітей до звукового складу рідної мови, регулярного залучення дітей до ігор на визначення місця звука в слові;
- розмов з дитиною, спонукання її до запитань, пояснення незнайомих дітям слів;
- використання різних життєвих ситуацій для спонукання дитини до опису предметів й об'єктів, розповідання про різні події, переказування змісту мультфільмів і прочитаних книжок;
- створення ситуацій (у магазині, у поліклініці, на дитячому майданчику тощо), які б забезпечили вправлення дитини у зверненні до дорослого чи дитини із запитанням чи пропозицією;
- організації пізнавальних бесід з дитиною як рівноправним співрозмовником, що передбачає спонукання її до висловлення своєї думки, допомогу в розмірковуванні, аргументуванні, доведенні справедливості своїх припущень;
- привчання дитини до планування власних дій, чіткого промовляння послідовності кроків до реалізації задуманого; до аналізу одержаного результату та шляхів досягнення задуманого;

• **розвитку комунікативних навичок дитини:**

- нагадування дитині про необхідність дружнього спілкування (привітання, прохання про допомогу, пропонування допомоги чи підтримки, висловлення подяки), демонстрації власного позитивного прикладу такої поведінки;
- демонстрації їй способів комунікації за допомогою гаджетів, обговорення їхніх переваг і недоліків порівняно з живим спілкуванням;
- надання можливості дитині брати участь у розмові з близькими чи знайомими по телефону, допомоги в засвоєнні базових мовних формул телефонної розмови;
- вправлення дитини у вживанні етикетних комунікативних формул з різними категоріями людей (діти / дорослі, знайомі / незнайомі, різних за статусом) у різних життєвих ситуаціях;
- обговорення з дитиною конфліктної ситуації, що трапилась, того, як можна було б їй запобігти, полегшити, якщо б побудувати суперечливий діалог по-іншому;

• **розвитку художньо-мовленнєвих навичок дитини:**

- виявлення батьками ціннісного ставлення до книжки як до джерела пізнання;
- облаштування книжкового куточка, полицки, спільного придбання книжок;

	– підтримки бажання дитини збагачувати свій літературний досвід, розповіді про свої улюблені книжки, пригадування того, які з книжок були вашими друзями в дитинстві; – запровадження ритуалу щоденного читання книжки з подальшим обговоренням особливостей характеру та поведінки різних персонажів; проведення паралелей книжкової історії з реальним життям дитини; – запрошення дитини виразно декламувати улюблені вірші на родинних зібраннях, народних святах; – влаштування літературно-мовленнєвих ігор із загадуванням-відгадуванням загадок, складанням інших кінцівок до знайомих текстів, ігор за змістом літературних творів
Освітній напрям «Дитина у світі мистецтва»	Мистецько-творча компетентність — здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів до видів мистецтва, елементарно застосувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності. Результатом набуття мистецько-творчої компетентності є елементарна обізнаність дитини у специфіці видів мистецтва (художньо-продуктивній, музичній, театральній); ціннісне ставлення до мистецтва і мистецької діяльності; прагнення сприймати мистецтво тощо. Емоційно-ціннісне ставлення: емоційно відгукується на прояви краси в довкіллі, побуті та творах мистецтва, виявляє ціннісне ставлення до творчості художників, музикантів, співаків, танцівників, письменників. Виявляє інтерес до мистецької діяльності (художньо-продуктивної, музичної, театралізованої). Позитивно відгукується на пропозиції включення в різні види мистецько-творчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація; слухання музики, співи, музична гра, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах; театралізація малих літературних творів, розігрування спектаклю). Отримує задоволення від мистецької діяльності. Сформованість знань: має елементарні уявлення про види мистецтва (художньо-продуктивне, музичне, театральне). Розуміє мистецтво як результат творчої діяльності митців, виконавців. Виявляє інтерес до творів різних видів мистецтва, впізнає знайомі твори, проявляє до них особисте ставлення, висловлює враження від мистецтва, інтерпретує твори. Сприймає та емоційно реагує на художній образ, елементарно аналізує засоби художньої виразності у творах мистецтва різних видів і жанрів. Вирізняє специфіку образу мистецтва художньо-продуктивного, декоративно-ужиткового, музичного, танцювального, театального. Розуміє призначення зображувальних матеріалів, театального реквізиту, атрибутів для образотворчої, театралізованої, музичної діяльності; здатна до реалізації творчого задуму за їх допомогою. Має уявлення про музичну гру, пісню, хоровод, танець, інструментальну музику. Розуміє

зміст і колективний характер театральної вистави, знає різні види театру (ляльковий, тіньовий, настільний тощо).

Навички: пов'язує яскравість образу, зміст твору з кольорами, композицією, формою; звуками, ритмами, динамікою, темпом, рухами; мімікою, жестами, римами, монологами, діалогами. Здатна розрізнити основні жанри живопису (портрет, пейзаж, натюрморт, казковий, анімалістичний), музики (вокальні, інструментальні), вистави різних театрів (ляльковий, музичний). Знаходить просту аналогію між життям і змістом твору, використовує здатність споглядати і услуховуватися в довкілля для бачення краси у побуті та мистецтві, набувати художньо-продуктивного досвіду мистецької діяльності. Володіє доступними техніками та відображає ними життєві враження та почуття. Виявляє вміння використовувати техніки художньо-продуктивної та декоративно-ужиткової діяльності, експериментує з зображувальними матеріалами, створює художні образи. Має найпростіші навички виконавської культури (декламує, передає рухами характерні ознаки персонажу) та культури глядача (володіє елементарною культурою поведінки під час свят, концертів в освітніх та мистецьких закладах). Має домірні вікові навички співу, слухання музики, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах. Виявляє музикальність, уміння передавати настрій, емоції, почуття в музично-руховій і пісенній творчості, музикуванні та музичній грі. Виявляє навички образного мовлення, акторські здібності. Запам'ятовує сюжетну послідовність спектаклю, своєчасно включається в театралізовані дії. Ідентифікує почуття та вчинки персонажів із власними. Використовує побутові речі як атрибути театралізованої діяльності. Співпрацює з дітьми, зокрема з особливими освітніми потребами, й дорослими заради спільного успіху під час мистецької діяльності — художньо-продуктивної, музичної, театралізованої, розваг, свят. Відгукується на пропозиції щодо оздоблення інтер'єру (на свята), долучається до дорослих під час декорування приміщення. Виявляє елементи естетичного смаку та підтримує естетичні прояви у побуті (доцільність вибору одягу до ситуації, культура прийому їжі, сну, відпочинку та праці, культура поведінки й дотримання елементарних правил етикету під час святкування). Демонструє за власним бажанням досвід мистецьких дій у самостійній художній діяльності. Виявляє елементарні навички рефлексії — обмірковує з іншими свій мистецький досвід, враження, ставлення до мистецької діяльності.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування мистецько-творчих навичок дитини може відбуватися шляхом:

заохочення бажання дитини займатися мистецькими видами діяльності; спостережень, позитивної оцінки та підтримки мистецьких вподобань дитини;

	схвалення вільного самовираження дитини в самостійній художній діяльності; ігор в акторів, ляльководів, оповідачів, ведучого і учасників концерту; участі в експериментуванні з різними зображувальними матеріалами, звуками, рухами, словами; слухання з дитиною дитячого пісенного репертуару, інструментальної музики, виконання колискових; заохочення дитини до словотворчості, римування, виявлення акторських здібностей; позитивної реакції на дитячі малюнки, вироби, співи, музично-ритмічні рухи, фрагменти театралізації, створення портфоліо творчих робіт; долучення до спільного перегляду мультфільмів з красивою народною і сучасною музикою, яскравими дитячими образами, підспівування, відтворення персонажів у пластиці, малюнку, сценках; влаштування сімейних свят, розваг з використанням мистецьких видів діяльності; відвідування з дитиною, зокрема й онлайн, театрів, виставок, музеїв, галерей, концертів; активної участі у мистецьких проєктах, святах, розвагах, конкурсах, майстер-класах, інших формах мистецької діяльності, що організовує заклад дошкільної освіти; створення умов для виявлення мистецької компетентності у житті й побуті (уміння одягатися зі смаком, створювати затишок у приміщенні, надавати зіпсованим речам друге життя, декорувати, виявляти здатність до оздоблювання кулінарних виробів).
--	---

Реалізуючи, вищезазначений зміст освітнього процесу, вихователі дотримуються певних умов, а саме:

- учать сім'ї в розвитку дитини;
- взаємодія закладу дошкільної освіти з сім'ями дітей як учасниками освітнього процесу;
- педагог як фахівець, який стимулює процес розвитку дитини;
- зміст та організація освітнього процесу;
- універсальний дизайн в закладі дошкільної освіти;
- наступність між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини;
- роль суспільства та громади у забезпеченні доступної та якісної дошкільної освіти.

Досягнення очікуваних результатів навчання, педагоги здійснюють за освітніми програмою розвитку дітей пренатального та раннього віку **«Стежинки в всесвіт. Маляточко»** та **«Стежинки у всесвіт»**, науковий керівник К.Л. Крутій. (дошкільні групи).

Варіативний складник Базового компонента дошкільної освіти реалізовуватимемо в групах 4, 5, 6 року життя (засобом використання навчального посібника *«Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку»* (авт. Р.Жадан, Г. Григоренко) рекомендованого науково – методичною радою Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №3 від 04.05.2006р), навчального посібника *«Знайомство дошкільників з економікою»*, автори М.Кривоніс, О.Дроботій, видавництво Ранок» 2020р, навчального посібника *«Стежинки до грамоти»*, автор О.М.Каплуновська, видавництво «Ранок», 2017 (рекомендовано науково – методичною радою КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР(протокол №4 від 23.06.2015) через такі напрями:

Освітній напрям «Дитина в соціумі . Соціально –фінансові грамотність»	Прояв соціальної компетентності й навичок фінансової грамотності означає здатність дитини усвідомити, хто вона є і як потрібно взаємодіяти з іншими людьми. Це надихає дитину вивчати свої права і обов’язки, планувати бюджет, раціонально використовувати ресурси, заощаджувати, оцінювати наявні можливості, формує розвиток лідерських якостей. Формується у предметно-практичній, предметно-ігровій, ігровій з правилами (дидактичні ігри), комунікативній, господарсько-побутовій, пізнавальній діяльності дитини. Емоційно-ціннісне ставлення: має інтерес до дослідження соціально-фінансових взаємозв’язків, виявляє інтерес до грошей. Мотивована на цінності відповідального (бережливого) ставлення до себе, до інших людей та природного оточення, цінує і захищає як матеріальні, так і нематеріальні цінності. Має пізнавальну потребу у використанні грошових коштів. Виявляє повагу до соціальних та природних ресурсів, емоційно реагує на нецільове використання природних ресурсів, демонструє інтерес до світу фінансів, визначає ціннісну перевагу у виборі заощаджувати над витрачанням тощо. Сформованість знань: має особистісне розуміння соціально-фінансових взаємозв’язків, має уявлення про планування бюджету в родині, демонструє сформованість уявлень про заощадження. Правильно називає та аналізує витрати, знає походження та назви грошових одиниць. Свідомо використовує доступні ресурси. Встановлює залежності між витратами та грошовими коштами, усвідомлює важливість ощадливості, практичності, дбайливості. Розуміє необхідність заощаджувати. Навички: здатна брати участь у плануванні бюджету родини, дотримується економічно доцільної поведінки, культури споживання доступних ресурсів, раціонально використовує кошти та виявляє вміння помірковано їх витрачати. Може вибирати між витрачанням та заощадженням грошових коштів. Самостійно (у присутності або із незначною допомогою дорослого) робить невеликі покупки, вміє планувати власний бюджет. Участь батьків Підтримка батьками процесу формування соціальної компетентності й навичок соціальної та фінансової грамотності у дитини може відбуватися шляхом: - спонукання дитини до більшого самопізнання і впевненості у собі, власних можливостях; - використання різних виховних дій з метою навчання дитини цінувати і захищати матеріальні та нематеріальні цінності, виховання заощадливості; - залучення дітей до планування витрат, сімейного бюджетування як засобу формування свідомого і відповідального ставлення до фінансів; проведення розмов, бесід, спрямованих на розвиток дитячої соціальної і фінансової ініціативності та лідерських якостей.
Освітній напрям «Мовлення Дитини.	Мовленнєва компетентність у площині оволодіння основами грамоти - це здатність дитини до фонематичного сприйняття, звукового аналізу елементів мови, готовність до письма, друкування і читання свого імені, простих слів.

Основи грамоти»	Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до друкованого тексту, бажання навчитися читати, складати, друкувати склади і слова. Мотивована оволодіти грамотою як важливою ознакою дорослої культурної людини. Сформованість знань й умінь: виявляє обізнаність з буквами як знаками передачі звуків на письмі. Знає звукові назви букв. Правильно вживає терміни «речення», «слово», «звук», «склад», «буква». Має поняття про склад як частину слова, утворену із одного чи кількох звуків, про складоутворювальну роль голосних звуків у словах. Усвідомлює залежність значення слова від порядку складів у ньому. Навички: виокремлює з мовленнєвого потоку речення, сприймає його як кілька пов'язаних змістом слів, що висловлюють завершену думку. Здатна здійснювати звуковий і складовий аналіз слів, самостійно складати звукові схеми слів відповідно до порядку й характеристики звуків у словах (голосний чи приголосний, твердий чи м'який приголосний); виокремлювати наголос у словах; складати речення, виділяти послідовність слів у реченні, складів та звуків у словах. Виявляє здатність ділити слова на склади з орієнтацією на голосні звуки, визначенні кількості та послідовності складів; записувати друкованими літерами своє ім'я і короткі прості слова. Демонструє готовність до письма: здатність координувати рухи очей і кисті руки та впевнено рухатися по площині, вздовж рядка під час виконання графічних завдань. Здатна розрізняти усне і писемне мовлення, розповідь і друкований текст. Участь батьків Підтримка батьками процесу розвитку мовленнєвої компетентності дитини в оволодінні основами грамоти може відбуватися шляхом: підтримки інтересу дитини до друкованого слова через влаштування обміну записками, спонуканням дитини до читання друкованих слів і коротких фраз; звертання уваги дітей під час прогулянок до надписів і вивісок на магазинах, будівлях, транспорті; спонукання запам'ятовувати їх, впізнавати знайомі надписи, виокремлювати в них букви, промовляти злино; вправляння дитини у виконанні звукового аналізу слів, ініціювання гри з відгадуванням і добором слів на заданий звук у будь-якій ситуації; підтримки інтересу дитини до письма, друкування букв і слів, підтримкою її в цьому бажанні; вправляння дитини в читанні і писанні друкованими літерами свого імені, імені рідних та інших коротких простих слів; прочитуванні знайомих букв, слів на сторінках книжки під час читання; переконання дитини в перевагах уміння читати і писати як ключової до пізнання людиною таємниць світу.
-------------------------------	---

Розділ II.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх напрямів, логічна послідовність їх реалізації.

Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти у комунальному закладі «Заклад дошкільно освіти (ясла-садок) «Сузір'я» визначено зміст і структуру освітнього процесу за інваріантною складовою.

Інваріантна складова змісту дошкільної освіти сформована на державному рівні і є обов'язковою. Інваріантну частину змісту освіти систематизовано відповідно до Базового компонента дошкільної освіти за освітніми напрямками: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва». У закладі забезпечується неперервність змісту освітніх напрямів, а також наступність дошкільної та початкової ланок освіти. Виключення з інваріантної частини будь-якого з освітніх напрямів порушує цілісність розвитку дитини на рівні дошкільної освіти і наступність її в початковій школі(ЗГ№ 52)

Організація життєдіяльності дітей з урахуванням освітніх напрямів, що включені до інваріантної дає змогу забезпечити належний рівень соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку в структурі неперервної освіти.

В ЗДО № 159 ЗМР забезпечується розвиток соціальної компетенції, безпеки життєдіяльності, морально – духовне та економічне виховання дошкільників шляхом впровадження програми «Скарбниця моралі».

За одиницю педагогічного навантаження керівника гуртка взято академічну годину, що складає педагогічне навантаження керівника гуртка – 6 занять з дітьми. Час вільний від занять використовується для організації педагогічного процесу; масових заходів: свят, виставок, індивідуальної роботи з дітьми; консультування батьків та вихователів тощо.

Дотримання змісту, взаємозв'язку та логічної послідовності реалізації освітніх напрямів Базового компоненту забезпечується та відображається у плануванні педагогів закладу.

Розділ III. Форми організації освітнього процесу

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» освітня програма закладу дошкільної освіти (ясел-садка) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради визначає мету, завдання освітнього процесу на навчальний рік, а також форми його організації.

З метою досягнення очікуваних результатів навчання (набуття компетентностей) у 2025-2026 навчальному році педагогами закладу будуть реалізовуватися різні форми освітнього процесу.

За формами організації проводяться такі типи занять:

- фронтальні, колективні (з усіма дітьми групи);
- групові (10-12 дошкільнят);
- індивідуально-групові (4-6 дошкільнят);
- індивідуальні (1-4 дошкільнят).

У залежності від основних завдань освітніх програм «Стежинки в всесвіт. Маляточко», «Стежинки у Всесвіт» та відповідно до змістовних ліній Базового компоненту дошкільної освіти, пріоритетного (гуманітарного) напрямку у всіх вікових групах організовуються такі види занять:

- заняття із засвоєння дітьми нових знань;
- заняття із закріплення і систематизації досвіду дітей;
- контрольні заняття;
- комплексні;

З метою забезпечення наступності з початковою ланкою освіти поширеним типом занять у поточному навчальному році у всіх вікових групах будуть інтегровані заняття у рамках блочно-тематичної організації освітнього процесу. Види інтегрованих занять:

- соціально-природознавчої тематики;
- з пріоритетом інтелектуально-мовленнєвих завдань;
- з пріоритетом логіко-математичних завдань;
- заняття художнього циклу.

Інтеграція сприяє значному скороченню організованих форм навчальної діяльності (занять) та істотно знижує навчальне навантаження на дітей.

Безперервна безпосередньо освітня діяльність у групах планується як у I так і в II половині дня відповідно до розкладу занять на тиждень. У другій половині дня плануються заняття з художньо-продуктивної діяльності. Весь освітній процес організовується диференційовано з урахуванням віку і індивідуальних особливостей дітей.

У закладі дошкільної освіти планування та організація життєдіяльності, у тому числі освітній процес, здійснюється за режимними моментами з урахуванням ліній розвитку, які базуються на інтегрованому підході, що забезпечує змістовну цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу.

Тип заняття обирає та уточнює вихователь самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених в освітніх програмах.

Рівномірно розподіляються види активності за основними видами діяльності протягом дня в залежності від бажань та інтересу дітей. Крім спеціально організованої освітньої діяльності передбачається самостійна діяльність дітей:

- ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, рухливі, театралізовані, ігри з піском та водою та ін.);
- спостереження;
- ігри з використанням «Хатки Йоги» ;
- пошуково-дослідницька діяльність;
- самостійна художня діяльність;
- олімпіади;
- елементарна праця тощо.

За окремим планом вихователі здійснюють індивідуальну роботу з дітьми.

Фізичне виховання дітей передбачає проведення:

- ранкової гімнастики;
- гімнастики пробудження;
- занять фізичною культурою;
- рухливих ігор та ігор спортивного характеру;
- загартування;
- фізкультурних хвилин під час занять;
- фізкультурних пауз між заняттями;
- фізкультурних комплексів під час денної прогулянки (пішохідний перехід);
- оздоровчих заходів з використанням арт-терапевтичних технологій.

Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться, починаючи з групи раннього віку.

Самостійною додатковою організаційною формою освітнього процесу в закладі дошкільної освіти є робота в гуртках за інтересами дітей. Її мета: задовольняти потреби й зацікавленості дитини до певного виду діяльності, розвивати її природні, загальні та спеціальні здібності; активізувати дитячу творчість, своєчасно виявляти обдарованість.

У 2024-2025 навчальному році організована робота гуртка з патріотичного виховання, як варіативний складник за освітнім напрямом «Мовлення дитини»

Вік дітей	Назва гуртка	Програма
-----------	--------------	----------

4-6 років	Гурток з патріотичного виховання «Я- маленький українець»	Парціальна програма «Відкрий скарби України» - програма з патріотичного виховання для дітей дошкільного віку, Якимчук К.В., Шульга Л.В.
-----------	---	---

Дистанційно, на період воєнного стану.

Вищезазначені форми організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти «Сузір'я» реалізуються в рамках:

- щорічного плану роботи ЗДО № 159 на 2025-2026 н.р.;
- режиму роботи закладу дошкільної освіти № 159 на 2025-2026 н.р.;
- орієнтовних режимів дня у вікових групах.

За окремим літнім планом у закладі організовується освітній процес у наступних формах:

- ранкова гімнастика та гімнастика пробудження;
- дозований біг, ходьба по траві, піску, по «доріжці здоров'я», обливання ніг прохолодною водою;
- рухливі та спортивні ігри;
- процедури прийняття сонячних та повітряних ванн;
- екскурсії, цільові прогулянки;
- продуктивні види діяльності;
- ігри з водою, піском;
- конструкторські та творчі ігри;
- пошуково-дослідницька діяльність;
- організація трудової діяльності;
- літературні розваги, конкурси малюнків;
- змагання, різноманітні конкурси, естафети, флеш – мобі, лялькові вистави, виставки дитячих досягнень.

Розділ IV.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти

Відповідно частини 3 ст. Закону України «Про освіту» у закладі дошкільної освіти (ясел-садка) №159 «Сузір'я» Запорізької міської ради сформовано систему внутрішнього забезпечення якості освіти, яку схвалено педагогічною радою закладу (протокол №1 від 31.08.2023 року).

У рамках зазначеної системи у 2025-2026 навчальному році будуть здійснені заходи щодо визначення стану забезпечення якості освітнього процесу.

Результати освітньої діяльності педагогів закладу з формування у дітей компетентностей будуть визначатись шляхом проведення моніторингових досліджень:

Назва групи	Форма дослідження	Інструментарій
«Веселка» (діти віком від 2 до 3 років)	Педагогічна діагностика, моніторинг:	- дидактичні ігри та вправи; - розвивальні ігри ; - вивчення листків здоров'я кожної дитини; - анкетування (опитування) батьків; - аналіз мовлення батьків і рідних дитини;

		- спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, підсумкові зрізи - у квітні-травні)
«Метелики» (діти віком від 3 до 4 років)	Педагогічна діагностика, моніторинг:	- дидактичні ігри та вправи; - розвивальні ігри ; - вивчення листків здоров'я кожної дитини; - анкетування (опитування) батьків; - аналіз мовлення батьків і рідних дитини; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, підсумкові зрізи - у квітні-травні)
«Бджілки» (діти віком від 4 до 5 років)	Педагогічна діагностика, моніторинг:	- контрольні та підсумкові заняття; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - бесіда з дітьми (як допоміжний метод); - вивчення продуктів праці дошкільнят (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, контрольні зрізи - у грудні-січні)
«Сонечки», (діти віком від 5 до 6 років)	Педагогічна діагностика, моніторинг:	- контрольні та підсумкові заняття; - міні-заняття з окремими дітьми; - спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані); - бесіда з дітьми (як допоміжний метод); - вивчення продуктів праці дошкільнят (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо); - контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи - у вересні, підсумкові зрізи - у квітні-травні)

Моніторинг досягнень дітей у всіх вікових групах здійснюється за методичним посібником "Моніторинг досягнень дітей дошкільного віку згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти" (за загальною редакцією Т. В. Киричук, О. М. Кулик, Н. М. Шаповал. - Вид. 2-ге, без змін.)

З дітьми, які не діагностувались у визначений термін за причиною відсутності, проводиться моніторинг пізніше. Вихователі фіксують це у своїх зошитах з моніторингу та відмічають у спеціальних протоколах вихователя – методиста.

Всі результати розділені за рівнями, де відсоток вище 91% - є високим рівнем, від 71 % до 90% - вище середнього (або достатній); від 51% до 70% - середній (або задовільний); від 50% до 31% - нижче середнього (незадовільний), нижче 30% - низький (критичний).

Отже, освітня програма ЗДО (ясла – садок) №159 «Сузір'я» забезпечує досягнення дітьми результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція від 12.01.2021р.

Розділ V.

Наступність ЗДО та Запорізьких Гімназій № 52 , №42

Випускники ЗДО «Сузір'я» в подальшому мають змогу за місцем проживання навчатись в закладах загальної освіти №52, №42.

Між ЗГ №52 та ЗДО «Сузір'я» укладено угоду про співпрацю та складено план наступності на навчальний рік, які схвалено педагогічною радою закладу (додаток В). Директор ЗДО «Сузір'я» затвердила план, директор Запорізької гімназії № 52 погодила його.

Планами наступності передбачено зміст роботи на навчальний рік за такими напрямками роботи як:

1. Робота з кадрами (спільні заходи, консультування, робота веб – сайту тощо)
2. Робота з батьками (конкурси, виставки, спільні батьківські збори, засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, зустрічей з цікавими людьми, народними умільцями, пам'ятки – поради, консультації, робота веб – сайту тощо)
3. Робота з дітьми (читання художньої літератури про школу; бесіди з дошкільниками про навчання в школі; надання інформації про життя дітей – школярів через спостереження за їх діяльністю, бесіди, міні – заняття тощо)
4. Робота психолога (проведення моніторингу рівня сформованості життєвої компетентності згідно з вимогами освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти України дітей старшого дошкільного віку, психолога – педагогічного консиліуму в групах дітей старшого дошкільного віку з питань готовності дітей до навчання в школі, моніторингу успішності випускників ЗДО тощо)
5. Управлінська діяльність (забезпечення наступності в роботі дитячого садка та гімназії, як умови розвитку індивідуальності від 3-7 років, виконання плану наступності ЗДО «Сузір'я» тощо)

Розділ VI.

Психологічна служба ЗДО № 159 ЗМР

У 2025-2026 н.р. психологічна служба ЗДО № 159 ЗМР керується наступними нормативними актами та наказами Міністерства освіти і науки України, чинним законодавством України:

- Лист МОНУ від 02.08.2025 №1/8794-25 «Щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в 2025/2026 навчальному році»
- Наказ Мінекономіки від 24.11.2020 № 2425-20 « Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»
- Лист МОН Увід 16.07.2021 № 1/9-363 « Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021\2022 н.р.»

- Лист МОН від 14.08.2020 з 1\9-436 « Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу(цькування)»
- Наказ МОНУ від 22.05.2018 р. №509 «Про затвердження ПОЛОЖЕННЯ про психологічну службу у системі освіти»
- Лист МОНУ від 24.07.2019р. № 1\9- 477 про Типову документацію працівників психологічної служби системи освіти України
- Етичний кодекс психолога.

Проблемна тема, над якою працює психологічна служба ЗДО:

1. «Забезпечення психологічної підтримки вихованців ЗДО та батьків під час воєнного стану».
2. «Сприяти патріотичному вихованню дошкільнят, шляхом формування любові до культурного спадку свого народу, рідного краю (причетності до рідного дома, сім'ї, міста)».
3. «Формувати та розвивати пізнавальні здібності дошкільника, шляхом використання інноваційних методик».

Основною метою роботи психологічної служби у 2025-2026 н.р. є:

1. Здійснювати психологічну підтримку дітей дошкільного віку під час воєнного стану.
2. Забезпечити психологічний супровід впровадження в освітній процес інноваційних технологій.
3. Продовжити роботу над формуванням психологічного здоров'я дошкільників, як складової здоров'я людини в цілому.
4. Працювати над системою формування базових знань з дитячої психології у батьків та педагогічних працівників, а також застосування їх на практиці.

Річні завдання на 2025-2026 навчальний рік

Завдання психологічної служби

1. Формувати у дітей основи патріотичної свідомості шляхом впровадження елементів театралізації в освітній процес.

2. Сприяти формуванню мовленнєвої компетенції дошкільників шляхом використання засобів художньо-мовленнєвої діяльності.

Орієнтовна мережа занять за програмою «Стежинки у всесвіт»

на 2025-2026 н.р.

ОРІЄНТОВНИЙ РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ ЗА ОЧНОЮ ФОРМОЮ ЗІ ЗМІШАНИМ РЕЖИМОМ НАВЧАННЯ

№ \ НАЗВА ГРУПИ	ПОНЕДІЛОК	ВІВТОРОК	СЕРЕДА	ЧЕТВЕР	П'ЯТНИЦЯ
Гр..№ 1 «Бджілки» 5-й р.ж.	Ознайомлення із соціумом	Логіко-математичний розвиток	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	Ознайомлення із соціумом (Народознавство)	Ознайомлення з природ. довкіллям
	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	Музичне заняття	Художньо – мовленнєва діяльність	Музичне заняття	Художньо-продуктивна діяльність (Ліплення/аплікація)
	Фізичний розвиток	Художньо-продуктивна діяльність (Малювання)	Фізичний розвиток	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування / Психопрофілактична та розвивальна робота	Фізичний розвиток
Гр.. № 2 «Веселка» 3-й р.ж.	Музичне заняття	Ознайомлення з природ. довкіллям	Музичне заняття	Сенсорний розвиток	Розвиток мовлення
	Сенсорний розвиток	Художньо-продуктивна діяльність (Малювання)	Розвиток мовлення	Ознайомлення із соціумом	Художньо-продуктивна діяльність (Ліплення/Аплікація)
		Фізичний розвиток		Фізичний розвиток	Розвага 1 тиждень місяця
Гр..№ 3 «Сонечки» 6-й р.ж.	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (навчання елементів грамоти)	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (підготовка до навчання письма)	Логіко-математичний розвиток	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (Художньо- мовленнєва діяльність)	Ознайомлення з природ. довкіллям
	Ознайомлення із соціумом	Ознайомлення із соціумом (Народознавство)	Художньо-продуктивна діяльність (Малювання)	Логіко-математичний розвиток (Логіка/Конструювання)	Художньо-продуктивна діяльність (Аплікація/Ліплення)
	Психопрофілактична та розвивальна робота	Музичне заняття	Ознайомлення з природ. довкіллям	Музичне заняття	Ознайомлення із соціумом
	Фізичний розвиток		Фізичний розвиток		Фізичний розвиток
Гр..№ 4 «Метелики» 4-й р.ж.	Логіко-математичний розвиток	Ознайомлення із соціумом	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (Художньо-мовленнєва діяльність)	Художньо-продуктивна діяльність (Малювання)	Художньо- продуктивна діял.(ліплення\аплікація)
	Музичне заняття	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	Музичне заняття	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	Ознайомлення із соціумом
	Фізичний розвиток	Фізичний розвиток	Психопрофілактична та розвивальна робота	Ознайомлення з природ. довкіллям	Фізичний розвиток
					Розвага 2 тиждень місяця